ամէնքը իմանան, թէ ո՞ր տեղ կարելի է քննութիւն տալ և օրինաւոր վկայագիր ստանալ երգեցողութեան ուսուցիչ լինելու համար։ Այս հանգամանքը նպաստել է երգեցողութեան յետամնացութեան մեր դպրոցներում։

Ե. Դպրոցների ծախքը։

93—94 ուսումնական տարում բոլոր դպրոցների ծախքը եղել է—90644 րուբլի։

Զ. Վերաբացուած և նորաբաց դպրոցներ։

Վերաբացուել են նոյեմբեր և դեկտեմբեր ամիսներում 6 դպրոց, բացուել են տարուայ վերջը և այս ուսումնական տարում արդէն սկսել են ուսումն 6 դպրոցում. բացուել էին, բայց թերի մնացին 4 դպրոց։

Բենիկ Վարդապետ։

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԸ։

Վեհափառ Հայրապետն ազգիս զիջանելով Ռումանիոյ Սուլինայ քաղաքի Թաղական խորհրդոյ թախանձանաց, որ շատ ժամանակից ի վեր զրկըւած էին հոգևոր մխիթարութիւնից, բարեհաճեց կարգել Արժանապատիւ Մկրտիչ վարդապետ Տէրունեանին այցելու հովիւ և քարոզիչ այն կողմերին, ինչպէս երևում է Հայրապետական կոնդակից Հայր Մկրտիչ պիտի շրջի Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ բոլոր քաղաքներ, ուր որ գտնւում են հայ գաղթականներ, և ի ստիպել հարկին կարող է շրջել արտաքոյ այս տեղերից դուրս գտնուած քաղաքներ, ուր որ բնակւում են մեր ազգայինները։ Ինքն լաւ գիտէ ֆրանսերէն լեզուն, հմուտ է անգլիականին, իսկ հայերէնի և Թուրքերէնի մէջ ևս առաւել հմուտ և գիտակ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ։

ՔԱՂՈՒԱԾՔ ԿՈՆԴԱԿԱՑ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ։

Կոնդակ յանուն Կառավարչի Թեմին Արցախու Գարեգին վարդապետի Սաթունեան, Համարաւ 500. որով արտօնի նմա բանալ զերկուս օրիորդական դպրոցս ի Նիժ և ի Վարդաշէն գիւղօրայս վիճակին։

Կոնդակ յանուն Փոխ-Թեմակալին Երևանայ Գեր. Անանիա եպիսկոպոսի Համր. 533 որով արտօնի նմա բանալ օրիորդական դպրոց ի գաւթի Ս. Զօրաւոր եկեղեցւոյն Երևանայ, որպէս պատրաստական մաս Ս. Գայիանեան դպրոցին։

Կոնդակ յանուն Գրիգոր քահանայի Տ. Գրիգորեան Վաղարշապատ գեղջ Համր. 567, որով կարգի նախագահ Հոգաբարձութեան երկսեռ դըպրոցաց տեղւոյն։

Կոնդակ յանուն Ս. Սինօդի Համր. 580, որով պատուիրի անյապաղ տալ կազմել ի ձեռն Առաջնորդաց և Հոգևոր Ատենից զընդհանուր ցուցակ (շտատ) սրբազնագործ պաշտօնէից Հայ եկեղեցւոյ որք ի Ռուսիայ, առ ի մատուցանել Նորին Սրբութեան մինչ ցյառաջիկայ դեկտեմբեր ամիս։

Կոնդակ շրջաբերական առ առաջնորդս և կառավարիչս վիճակաց, որով պատուիրի յետ այսու առաքել զցուցակ ծառայութեան ստորագրեալ պաշտօնէիցն իւրեանց, որոց վասն միջնորդեն առ ի պարգևատրել։

Կոնդակ յանուն Ներսէս քահանայի Դամագեան միաբանի Թանդոյեան Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ Տփխիսեաց (Կուկիոյ) Համր. 653, որով շնորհի նմա լանջախաչ քահանայական ըստ միջնորդագրութեան Տեսչի Երկրաչափական դպրոցին Տփխիսեաց, յորմէ երևի թէ չէ ցուցեալ արդեւս ինչ ի կողմանէ Գեր. Առաջն. Գէորգ Արքեպիսկոպոսի Սուրէնեան։

Գրութիւն Վեհ. Կաթուղիկոսի առ Յովհաննէս եպիսկոպոս Տ. Յարութիւնեան միաբան Ս. Էջմիածնի, Համր. 658, որով պատուիրի նմա ձեռնադրել ի Սևան երիս ընծայացուս 1. դպիր Սարգիս Փիլոյեան ի միաբանակցութիւն վանիցն Սևանայ, 2. դպիր Պետրոս Ալօյեան ի միաբան. Ս. Դանիէլ վանուց Կոփոյ Բուլանըք գաւառին Մշոյ, ի կուսակրօն քահանայութիւն. և 3 զընծայացուն Սօլակ գեղջ Դարաչիչակայ զՅարութիւնն Տ. Մովսէսեան ի քահանայ սակս յիշեալ գեղջն։

Կոնդակ յանուն Յովսէփ վարդապետի Սարբաճեան ի Դավրէժ Համր. 661, որով կարգի տեղապահ Առաջնորդութեան վիճակին Ատրպատականի ցնոր տնօրէնութիւն. և արտօնի նմա բանալ կեդրոնական դպրոց ի Սալմաստ գաւառի։

Կոնդակ յանուն Ստեփաննոսի Բաղիկեան, բնակչի Նոր Բայազիտ աւանի, համր. 691, որով շնորհի նմա տիտղոս «պատուաւոր Հոգաբարձուի» վասն անձնուէր և օգտաշատ ջանիցն նորա, որ յօգուտ երկսեռ դպրոցաց տեղւոյն ի բազում ամաց հետէ, ըստ վկայութեան Գեր. Փոխ. Թեմակալին Երևանայ Անանիա եպիսկոպոսի։

Կոնդակ յանուն բարեգործ. ընկերութեան Հայոց Փարիզու. Համր. 704, որով օրհնի զջանս նոցա որք ցուցանեն աղքատ ուսանողաց և տարագրելոց մերազնէից ի Փարիզ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ—ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ։

1. ԵՂԻՑԻՆ Գօտիք ձեր պնդեալ ...: Կ. Վ. . . 519
2. ՍՈՒՐԲ Խաչը . . . Բաբկէն . 521
3. ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ - Համայնական Համաժողովը . . . . Կ. Վ. . . 524
4. ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿՈՆ 526

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ—ՊԱՏՄԱԿԱՆ։

5. Սասանեան Տէրութեան պատմութիւն Թ. Նէօլտէքէի . Թարգմ. Ն. Ք. . 539
6. ՄՈՎՍԷՍ Կաղանկատուացւոյ Աղուանից պատմութիւն .... (Շարունակելի) Խաչիկ Վ. . 535
7. ՆԱՄԱԿ Խմբագր. Մեսրովբ Արքեպիսկոպոս . 548

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ—ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ։

8 ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ Դպրոցների համար ուսուցիչներ պատրաստելու խնդիրը . Աբեղայ . . 549
9. ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ. . Ն. Ք. . . 553
10. ՀՈՒԹՈՒԹԻԿ եւ Սամէլ հովիկ Ս. Հայկունի . 554
11. ՄԱՆՐԱՎՈՒՐՔ 561

ԱԶԴԱՑԻՆ։

12. Բարեկարգութիւն եւ բարեզարդութիւն . . 561
13. Վեհափառ Հայրապետի Ս. օծման տարեդարձը 562

ԵԿԵՂԵՑԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ 365
ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ. . . . .
1. ՌՈՒՍԱՀԱՅՔ . . . . . .
Երևանի թեմ . . . .
2. Եւրոպական գաղութք. . . . . .
ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԱՐԱՐԱՏԻ
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ «ԱՐԱՐԱՏԻ» 1895 Թ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ ԱՄՍԻ.

ՆՈՐԻՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ՍՔԱՆՉԵԼԱԳՈՐԾԻ Ի ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆՆ ԵՒ ՄԻՇՏ ԿՈՅՍՆ.

Յորժամ յիշեմ զնուայի ստունկանելն, արտասուեմ. և յորժամ տեսանեմ զպտուղն Մարիամայ, դարձեալ նորոգիմ. Անմահ ազգաւ, անտեսանելի գեղեցկութեամբ, յառաջ քան զյաւիտեանս լոյս ի լուսոյ յԱստուծոյ Հօրէ ծնար՝ Բան և Որդի Աստուծոյ գոլով. առեր մարմին ի Մարիամայ Կուսէ, որպէս զի զաւերծեալն ձեռամբ քով սրբով զԱդամ վերստին նորոգեսցես. Սուրբ, անմահ, յաւիտենական, անհասանելի, անայլայլելի, անեղլի, ճշմարիտ Որդի Աստուծոյ գոլով յառաջ քան զյաւիտեանս՝ հաճեցար սաղմնանալ յարգանդի սուրբ կուսին, որպէս զի զնախաստեղծեալ զմարդն ձեռօք քոյովք սրբովք և սակս մեղաց մեռեալ, դարձեալ կենդանացուսցես. Բարեհաճութեամբ յառաջագայեցար, բարեհաճութեամբ և կամօք անտեսանելի Հօր, վասն որոյ գոչեմք քեզ ամենեքեան, թագաւոր կոչելով՝ օգնական լեր մեր, ծնեցեալդ ի կուսէն և պատեալդ ի խանձարուրս և եդեալդ ի մսուր և կաթնասուն եղեալ ի Մարիամայ, որպէս զի զնախաստեղծն Ադամ սակս մեղաց մեռեալ, դարձեալ կենդանարարեսցէ. Գիտութեամբ ճաշակեալք յաստուածային գիտութենէն բղխեսցուք զքաղցրաձայնութիւնս գոհացողութեան, զքաղցր զօրութիւնս աստուածային բանին փառաւորեսցուք, քաղցրաձայն վարդապետութեամբ աստուածային շնորհին արժանաւոր գոհութիւնս առաքեսցուք, վասն զի երկիր և ծով և ամենայն արարածք տեսանելիք և անտեսանելիք զԱստուծոյ մարդասիրութիւնն օրհնէ և փառաւորէ, վասն եղելոյ ի մէջ բարձրութեան սորա. զի Աստուած գոլով ի մարմնի երևեցաւ և զծայրագոյն խոնարհութիւնն առեալ ծնաւ ի սրբոյ Կուսէն, որպէս զի զվասն ստունկանութեանն մեռեալ դարձեալ նորոգեսցէ. Դարձարուք, ժողովուրդք, և եկա՛յք զառ ի Կուսէն ծնեալն ամենեքեան օրհնեսցուք, վասն զի փառք և նկարագիր գոլով յառաջ քան զյաւիտեանս աստուածութեանն, նմանաչարչար եղև մեր աղքատութեանս. մեծավայելուչն իշխանութիւն կերպարան Աստուծոյ գոլով զծառայի առ կերպարան. որ արկանէ զլոյս որպէս հանդերձ, ընդ մարդկան շրջեցաւ որպէս զձուձ. որ ի քրովբէից և ի բիւրուց հրեշտակաց օրհնի՝ յաշխարհի քաղաքավարի. որ յառաջ գոլով կեցուցանէ զամենայն արարածս՝ ի սուրբ Կուսէն ծնաւ, որպէս զի զնախաստեղծն վերստին կենդանարարեսցէ. Նա սկիզբն մարդկութեան Քրիստոս Աստուած մեր անսկզբնակից գոլով Աստուծոյ Հօր, որպէս զի վերածցէ առ անսկիզբն սկիզբն աստուածութեանն զանկեալն մարդ, և առ զծառայի կերպարանս ի սրբոյ Կուսէն, զի զմեզ վերակոչեսցէ ի փառաւորեալ տէրունական նկարագիրն. Զգեցաւ զհողեղէն պատկերն, զի հաղորդս արասցէ երկնային կերպարանին. ի գիրկս սուրբ Կուսին նստաւ, զի զմեզ ընդ աջմէ արասցէ յաթուն իւրոյ Հօր. ի գձուձ մարմնի եղև և ի ձեռն նորուն եդաւ ի գերեզմանի, զի ժառանգորդս զմեզ ցուցցէ յաւիտենական կենացն. ի յարգանդի սուրբ Կուսին անհասանելին պարունակեցաւ, որպէս զի վասն մեղացն ապականեալն Ադամ նորոգեսցէ. Զօրութիւն Հօր և կենդանի աղբիւր, Քրիստոս Աստուած մեր, կենսաբեր է խորհուրդս որ և կենդանի ձայնիւ հաւատացաք, անվախճան կենդանութիւն առատաբար պարգևելով յուսացելոց ի Նա, և Հոգւովն շնորհաց լուսաւորելով զազգս մարդկան. յայս ի կենդանի և ի մշտնջենաւոր և ի քաղցրահամ աղբիւրէ, որք միանգամ հաւատով գոհ ծարաւիք՝ յագիք. Վասն որոյ և միով ձայնիւ Աստուծոյ Բանին ըստ արժանաւորութեանն ըստ իւրաքանչիւր փրկութեան առթի և պատշաճի՝ երիտասարդաց և ծերոց և մանկանց և կանանց. քանզի ի Մարիամայ յաստուածային աղբիւրէ անճառ աստուածութեանն բղխէ շնորհ և պարգև սուրբ Հոգւոյն. Ի միոջէ սուրբ Կուսէ բազմագին մարգարիտն յառաջագայեցաւ որպէս զի զվասն մեղաց մեռեալ մարդն նախաստեղծ դարձեալ կենդանարարեսցէ. Է արեգակն արդարութեան ի վերայ երկրի երևեալ և մարդկային ձևով առ մեզ գալ ազգ արժանաւորաց. թագուցեալ ի թանձրանիւթ մարդկութեանն զփայլատակող ճառագայթս աստուածութեանն աստուածային Հոգւովն լցուցեալ՝ զմեզ և հրեշտակական օրհնութեամբք երգել Նմա արժանաւորեաց. Ոսկեվարս ծաղկօք հիւսելովք պսակարար զանձինս (տօնասիրաց և լասիրաց ?) պսակել կամելով յանթառամելի բուրաստանաց, զգեղեցկապտուղ ծաղիկսն Քրիստոսի մատամբք մատուցեալ՝ կթեսցուք. քանզի արժանի է աստուածանման տաճար սուրբ Կուսին այսպիսի պսակաւ փառաւորել, վասն զի լուսաւորական մարգարիտն յառաջագայի, որպէս զի զինչեալն ի խաւարս և ի ստուերս մահու դարձեալ ի մշտահոս լոյսն վերածցէ. Թռչնիւք աստուածային բանիցն Քրիստոսի վայելեալք ի Նորին շնորհսն՝ արժանաւորս ինչ օրհնութիւնս առաքեսցուք Նմա. Զանմահութեան պտուղս խորհրդոցն կթել փութասցուք. զաստուածագեղեստ յարմարութեանն փութասցուք բուրել զհոտ. բանիւք յաստուածային շնորհսն փափկասցուք և զժահահոտութիւն մեղացն ի բաց մերժել փութասցուք, իսկ զանուշահոտութիւն ուղղութեան գործոց զգեսցուք. Զգրահս հաւատոց զմեօք եդեալք և առաքինի վարուք պատմուճանեալք և զսուրբ և զանաղտ զգեստ մաքրութեանն պահեսցուք. քանզի սա է առաքինութիւն, խաղաղութեան ընակակից և սիրոյ լծակից և համարձակ ծաղիկ յուսահատ, և որ զայս հաւատով ճարակեն զառինք՝ զլուսաւորեալ զաւազան Երրորդութեանն բղխեն. Եւ մեք, ով սիրելիք, ի բուրաստանն Փրկչին դիմեալք, աստուածային բանիւք շնորհացն ընդ հրեշտակս զուարթս լեր բերկրեալն ասելով զսուրբ Կոյսն օրհնեսցուք. զի ի Նմանէ նախ ծագեաց մշտնջենաւոր լոյսն, որ լուսաւորէ զմեզ բարութեամբն իւրով.

Ինքն հանդիպելով սուրբ Կոյսն և տաճար Աստուծոյ պատուական և քաւարան սրբեալ և ոսկեղէն սեղան ողջակէզ-զաց՝ վասն գերազանցեալ իւրոյ